

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Homicidio

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1684?]

Conclusio Octava. Quid S. Thomas senserit de occisione Invasoris vitæ.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951915-6

illicitum. Et revera, ita censuisse Augustinum, probatur imprimis ex lib. 1. de lib. arb. cap. 5. ubi dicit, eos non esse à peccato liberos, qui pro his rebus, quas contemni oportet, humana cæde polluti sunt. Inter res illas comprehendit etiam vitam corporis, & generaliter omnia, quæ inviti possumus perdere. Verba Augustini sunt: *Quomodo enim apud eam (divinam Providentiam) sunt isti à peccato liberi, qui pro his rebus, quas contemni oportet, humana cæde polluti sunt.* Hæc Augustinus ante Episcopatum, qui jam Episcopus in eadem sententia stetit, quam etiam militaribus Præfectis persuasit: nam Publicolæ viro illustri & militari, à quo super simili quæstione consultus fuerat: respondit Epist. 154. *De occidendis hominibus, ne ab aliis quisquam occidatur, non mihi placet consilium, nisi forte sit miles, aut publicâ functione teneatur, ut nec pro se hoc faciat, sed pro aliis, vel pro civitate, ubi etiam ipse est, accepta legitima potestate, si ejus congruit persona.*

§. 5.

Authoritate Sanctorum Cypriani & Ambrosii idem probatur.

Sanctus Cyprianus Epist. 56. & 57. docet quod *occidere innocentibus nec nocentem licet.* Neque vero mirum cuiquam videri debet, in annotationibus ad Epist. 57. Cyprianum in ea fuisse sententia ut potius fugiendum esse judicaret Christianis, quam ut se tuerentur contra Principis persecutoris impetum, quum apud illos nullus esset legitimus Magistratus, cui solus permissus est gladius. Hactenus Pamelius. Similia habet Rigaltius in notis ad Epist. 56. ad illa verba Cypriani, *quibus (Christianis) occidere non licet.* Arma Christianorum, inquit, preces & lachrymæ, quandoque fuga: sæpissimè autem fortis patientiæ constantia pro nomine Christi. Tertullianus in Apolog. apud istam disciplinam magis occidi licet quam occidere. Christus exarmato Petro, omnem Christianum discinxit. Hæc Rigaltius.

S. Cypriano conformis est Ambrosius lib. 3. Officiorum cap. 4. *Quærent aliqui, inquit, si sapiens in naufragio positus insipienti naufrago tabulam extorquere possit, utrum debeat. Mihi quidem, etsi probabilius communi videatur usui sapientem de naufragio, quam insipientem evadere, tamen non videtur quod vir Christianus & justus & sapiens quærere sibi vitam alienâ morte debeat; utpotè qui etiamsi in latronem armatum incidat, ferientem referire non possit; Ne dum salutem defendit, pietatem contamineat. De quo in Evangelii libris, aperta & evidens sententia est; *reconde gladium tuum; omnis enim qui gladio percusserit, gladio ferietur.* Si ad hæc verba S. Ambrosii, qui, Christianus, etiamsi in latronem armatum incidat, respondeas, agi de reperiiente potius ex vindicta, quam ex defensionis necessitate; non subsistit responsum: quia S. Ambrosius subjungit, *ne dum salutem defendit, pietatem contamineat;* agit proinde de reperiiente ex defensionis necessitate.*

Plures alii Patres pro eadem sententia, quod non liceat occidere invasorem vitæ, ab aliis citantur, quos compendii causa in hisce Thesibus omittimus. Credimus equidem non abs re futurum si de mente S. Thomæ, quem alii pro hac sententia, alii contra eam stare putant, hic inquiramus.

CONCLUSIO OCTAVA.

Quid S. Thomas senserit de occisione Invasoris vitæ.

Postquam S. Thomas 2. 2. q. 64. art. 7. quæsierat utrum liceat alicui occidere aliquem se defendendo; jamque ad propositam quæstionem responderat verbis illis, quæ nos pro sententiâ nostrâ, & alii pro oppositâ interpretanda censent, ultra non inquit

S. Doctor, an liceat occidere inuasorem facultatum, honoris, &c., quæ quæstiones à S. Thoma in movendis quæstionibus adeò copioso, non videntur potuisse omitti, si post responsum ad quæsitum de occisione inuasoris vitæ mansisset adhuc locus quæstionibus de occisione inuasoris facultatum, honoris, &c. Jam vero adhuc fuisse relictus locus illis quæstionibus, si S. Thomas docuisset licitè occidi inuasorem vitæ. Demus enim quod liceat occidere inuasorem vitæ: numquid tum examinandum adhuc erit, an occidere liceat inuasorem facultatum aut honoris? Secus si S. Thomas prout mox ostendere conabimur, docuerit illicitè occidi inuasorem vitæ: hoc enim dato, prorsus superfluum est querere, an liceat occidere inuasorem facultatum, item honoris.

His præmissis, examinandum responsum S. Thomæ, qui ad quæstionem propositam in Corpore articuli responderet his verbis: "Nihil prohibet unius actûs esse duos effectus, quorum alter solum sit cum intentione, alius præter intentionem, morales autem actûs, recipiunt speciem, secundum id quod intenditur, non autem ab eo quod est præter intentionem; cum sit per accidens, ut ex supra dictis patet. Ex actu ergo alicujus seipsum defendentis duplex effectus sequi potest, unus quidem conservatio propriæ vitæ, alius occisio invadentis: alius ergo ejusmodi ex hoc quod intenditur conservatio propriæ vitæ non habet rationem illiciti cum hoc sit cuilibet naturale, quod conservet se in esse quantum potest.... Sed quia occidere hominem non licet nisi publicâ autoritate propter bonum commune, illicitum est quod homo intendat occidere hominem ut se ipsum defendat, nisi ei qui habet publicam autoritatem.."

Ex quibus verbis conficitur, primò quod qui hominem, dum propriam vitam defendit, casu occidit, nihil aliud intendens quàm conservare propriam vitam, non peccet (si tamen aliquis ad defendendam propriam vitam utatur majori violentia quàm oporteat, erit illicitum, inquit S. Thomas) quia occisio hominis in illis circumstantiis non est intenta, non intentione formali, hoc enim à S. Thomâ supponitur; non interpretativa, quia S. Thomas supponit, quod non utatur majori violentia quàm oporteat, sed quod moderatè violentiam repellat, verba sunt ejusdem in corpore articuli. Censet itaque S. Thomas, quod occisio inuasoris vitæ sit licita, si sit præter intentionem non solum formalem, sed etiam interpretativam.

Secundò conficitur, quod occisio inuasoris vitæ illicita sit, si illa occisio sit intenta (intellige rursus de intentione formali vel interpretativa) nisi occidens habeat publicam autoritatem. Illicitum est, inquit S. Thomas, ut homo intendat occidere hominem ut se ipsum defendat, nisi ei qui habet publicam autoritatem, qui intendens hominem occidere ad sui defensionem, refert hoc ad publicum bonum.

Ex quibus verbis habemus, homini privato semper esse illicitum quod intendat occidere hominem, etiam ut se ipsum defendat. Ratio est: quia juxta S. Thomam occidere hominem non licet nisi publicâ autoritate, ut habet in verbis ante allegatis. Vel ut quæstione sequenti art. 1. ad 2. Privare aliquem vitâ, in nullo casu pertinet ad aliquem, nisi ad publicam potestatem; adeoque qui intendit occidere hominem ut se ipsum defendat, si intendens sit homo privatus, rem sibi prohibitam ac proinde illicitam intendit. Et hæc est unica ratio, quam S. Thomas allegat, cur ut quis se ipsum defendat, non liceat intendere occisionem inuasoris: sic enim ait: quia occidere hominem non licet nisi publicâ autoritate propter bonum commune, illicitum est quod homo intendat occidere hominem, ut se ipsum defendat, nisi ei qui habet publicam autoritatem. Iisdem verbis docemur, quod habenti publicam autoritatem liceat intendere occisionem hominis, non quidem ut finem, scilicet ultimo intentum, sed ut medium: debet enim, ut ex verbis patet, hoc referre ad publicum bonum. Ex quibus manifestum est S. Thomæ improbari, ut homo privatus occisionem inuasoris etiam ut medium intendat. Non licet ergo homini privato aggressoris jugulum cultro petere, vel bom-

bombardam in cor ejus dirigere, eumque hac ratione occidere, ne occidatur ipse: nam hoc facere, scilicet voluntariè, sive humano modo, est illud ipsum saltem tanquam medium velle ac intendere, id est, velle ac intendere alterum occidere, ne occidatur ipse.

Quam clara & palpabilis est interpretatio nostra de non intendenda occisione inuasoris, tam obscura & imperceptibilis est aliorum volentium nobis persuadere, quod qui ex proposito jugulum inuasoris cultro petit, aut bombardam in cor ejus dirigit, non ideo intendat occisionem sive mortem inuasoris. Aliqui illorum dicunt quod non intendat mortem inuasoris, scilicet absolute: alii quod ille actus non sit per se illativus mortis simpliciter, sed ex suppositione scilicet quod inuasor eo loco præsens sit: alii quod non directè & per se, sive datâ operâ, sed ad summum indirectè ac veluti per accidens mortem aggressoris intendat: quæ omnia sive rem ipsam spectemus, sive verba S. Thomæ, sive praxim consideremus, sunt imperceptibilia: quomodo enim qui cultro jugulum aggressoris petit, ne ab ipso si vivus maneat occidatur, dicitur non intendere absolute ejus occisionem? Quomodo subsistit quod de loco dicitur, cum idcirco ad illum locum inuasus dirigat cultrum, quia illic est jugulum aggressoris? Quomodo verum est quod ultimò dicitur, cum inuasus directè per se & data opera aggressori guttur abscindat, ne ab illo ipse occidatur? Præterea quomodo omnia illa sunt ad mentem S. Thomæ, cum hic, quod patet ex enuntiatione causali, de qua ante egimus, dicat ideo esse illicitum quod homo intendat occidere hominem ut se ipsum defendat; *Quia occidere hominem non licet, nisi publica auctoritate*. Denique cum aliorum limitationes, additiones, &c. ad verba S. Thomæ, nequidem à viris doctis, rei isti studentibus, & in tranquillitate constitutis ita percipi possint, ut quod istis significatur distinguant à proprie dicta intentione occisionis, quomodo poterunt homines imperiti in periculo mortis toti turbati, ipso opere illa secernere ab intentione occisionis: debent tamen, si istis Theologis credimus, quandoquidem, his fatentibus non liceat intendere occisionem inuasoris proprie loquendo, sed tantum liceant illa, quæ nec ipsi, nec alii Theologi intelligunt. Similiter non intelligitur eorum explicatio, dum verba S. Augustini ex lib. 1. de lib. arbit. & ex epist. ad Publicolam, quæ Concl. 7. §. 4. allegavimus iterum interpretantur, ut S. Doctor solum velit esse illicitum intendere mortem inuasoris, non vero juxta eum esse illicitum petere ex. gr. cultro jugulum inuasoris.

Nunc respondendum objectionibus ex S. Thoma desumptis. S. Thomas, inquiunt, non potest intelligi de occisione casuali, prout nos videmur intelligere; quia dicit, *non esse necessarium ad salutem ut homo actum moderate tutela prætermittat ad evitandam occisionem alterius*. Resp. esse quæstionem de nomine, quid intelligatur per occisionem casualem: si intelligatur quæ sit præter intentionem, ut loquitur S. Thomas, id est, quæ nec formaliter nec interpretativè sit intenta, dicimus S. Thomam interpretandum esse de occisione casuali; si vero ad occisionem casualem requiras ut nullum omninò occisionis periculum prævisum fuerit, dicimus S. Thomam non esse intelligendum de tali occisione casuali, quia non est necessarium ad salutem, ut inuasus quovis casu omittat avertere ictus aggressoris, dum ex illa sua defensione prævideat aliquod periculum, ne aggressor incurrat v. gr. in gladium quo ictus avertuntur.

Secundò objiciunt S. Thomam prædicto articulo in responsione ad 3. docere; quod Clericus, etiamsi se defendendo interficiat aliquem, sit irregularis, quamvis non peccet, nec intendat interficere: sed hoc non potest intelligi de occisione merè casuali, cum Sanctus Doctor in responsione ad 3. sequenti articulo insinuet non imponi pœnam his qui casualiter occidunt, nisi dent operam rei illicitæ, vel non adhibeant diligentiam debitam: ergò inquiunt S. Thomas non est intelligendus de occisione merè casuali. Respondeo, nos jam ante dixisse quo sensu occisio de qua agit S. Thomas sit, & quo sensu non sit casualis, admittimus ergo in casu de quo agit Sanctus Thomas posse non peccari, & tamen posse incurri.

curri irregularitatem : nec enim sequitur quempiam incurrere reatum aut pœnam homicidii propriè dictam , quia irregularitatem incurrit ; cum irregularitas , ut ibidem S. Thomas in iudice ostendit , incurratur etiam sine reatu culpæ , adeoque & sine reatu pœnæ. Demus ergo juxtà S. Thomam propter homicidium casuale non incurri reatum culpæ aut pœnæ , si non detur opera rei illicitæ , nec omittatur diligentia debita : non idèò sequitur non incurri irregularitatem , cum irregularitas nec culpæ nec pœnæ reatum præsupponat.

CONCLUSIO NONA.

Respondetur objectionibus , quæ opponi solent doctrinæ superiùs traditæ de non occidendo Invasore vitæ.

§. I.

Respondetur ad objectionem ex Scriptura Sacra desumi solitam.

Multi firmiter sibi persuadent , Exodi 22. lege divinâ statui , quod licita sit occisio invasoris vitæ , eo scilicet sensu , quo nos dicimus esse illicitam. Verba legis sunt : *Si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus , & accepto vulnere mortuus fuerit , percussor non erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc fecerit , homicidium perpetravit & ipse morietur.* Ergo , inquiunt , licitum erat occidere furem nocturnum , quia discerni non poterat an solummodo ad furandum , an vero etiam ad occidendum venisset. Quare multo magis licebit eum occidere , dum certo scitur venisse ad occidendum , imo cernitur jam velle invasum occidere. Obiectio roboratur verbis Augustini , qui quæst. 84. super Exod. verbis Legis ante citatis subjungit hæc : " intelligitur ergo tunc non pertinere ad homicidium , si fur nocturnus occiditur : si autem diurnus , pertinere. Hoc est enim quod ait : *si orietur super eum sol.* Poterat quippe discerni quod ad furandum , non ad occidendum venisset , & idèò non deberet occidi. Ad majorem confirmationem addunt dictam sententiam S. Augustini relatam esse in Jus Canonicum Cap. *Si perfodiens* , de homicidio voluntario. Respondetur ad objectionem imprimis quatenus autoritate Scripturæ innititur , solummodo agi de pœnis quas iudices fori externi debent infligere pro hoc illove facto ; præcedit namque immediatè hæc lex : *Si quis furatus fuerit ovem vel bovem , & occiderit vel vendiderit , quinque boves pro uno bove restituet , & quatuor oves pro una* , quibus immediatè subjungitur : *si effringens fur &c.* adeoque , sicut illa noscuntur solum pertinere ad forum externum , quibus iudici mandatur qualem pœnam debeat infligere furanti ovem vel bovem , ita & hoc , ut nimirum sciat , quæ furis occisio extremo supplicio sit punienda , & quæ non. Patet hoc ipsum ex verbis ipsius legis quæ obijcitur ; dicit enim : *quod si orto sole hoc fecerit , homicidium perpetravit & ipse morietur.* Illud namque , *ipse morietur* , id est , morte afficiendus est , certissimè spectat ad iudicem fori externi.

Secundò responderetur ad objectionem quatenus in Augustino fundatur , clarum esse ex dictis quod Augustinus , si legem aliter intellexisset , non rectè sed malè fuisset interpretatus. Verùm non malè esse interpretatum , satis constat ex verbis quæ apud Augustinum sequuntur proximè post allegata : " Hoc & in Legibus antiquis sæcularibus , inquit , quibus tamè ista est antiquior , invenitur : impunè occidi nocturnum furem quoquo modo , diurnum autem , si se cum telo defenderit , jam enim plus est , quàm fur. , Ubi nota per verba illa , *impunè occidi* satis significari quod Augustinus solum examinet , quodnam homicidium à iudice fori externi sit puniendum , & quodnam debeat manere impunè : neque enim sequitur : iustæ sunt leges decernentes non puniri occisorem invasoris vitæ , ergo iusta sive inculpabilis est occisio invasoris vitæ. Quare ad hanc objectionem Eyodii , non ergo lex iusta est , quæ dat potestatem viatori , ne latronem , ne ab eo ipse occidatur , occidat ?

ref-